

[19]. Ne autem aliquis error in quietationibus exhibendis committatur, statuimus, quod exactores in quietationibus diem, mensem et annum qua contributionem accipient, diligenter adnotet et in registra sua diligenter referant. Similiter etiam die, qua negligentes et non solventes villas capitaneo detulit, in regestrumque diligenter adnotet, ne aliquis error et implicatio rerum accidere possit.

[20]. Quietationes vero aliquas non debent exactores discernere sive lacerare vel ipsas ad se recipere, sed eas rursus iis, qui eas attulerunt, restituere.

Pro officio vestro et gratia nostra aliter non facturi. Datum in conventionem generali Cracoviensi feria quarta proxima post dominicam Iudica anno Domini millesimo quingentesimo quadragesimo [17 III 1540], regni nostri anno trigesimo quarto. Ad mandatum Regiae Maiestatis proprium.

III. LITTERAE UNIVERSALES DUCILLORUM

Sigismundus etc.^a Universis et singulis ecclesiasticis et saecularibus regni nostri consiliariis, ceterisque subditis nostris quibuscunque tam terrestribus quam civitatum et oppidorum honoribus et officiis insignitis, ad quorum notitiam hae nostrae pervenerint litterae, et praesertim in palatinatu

^bMasouie ac Visnensi et Lomzensi^b districtibus consistentibus, sincere nobis et fidelibus dilectis, gratiam nostram regiam. Reverendissimi et reverendi in Christo patres, magnifici, generosi, nobiles, famati et providi, sincere et fideles nobis dilecti.

Noveritis, communi omnium consensu, tam spiritualium quam saecularium consiliariorum nostrorum et nuntiorum terrestrium in conventu generali Cracoviensi congregatorum voto et concordii voluntate, exactionem ducillorum, quae *czopowe* dicitur, multis et arduis necessitatibus reipublicae ita exigentibus, decretam esse ad duos annos, quae inchoari debet a festo Penthecosten proximo anni nunc currentis [16 V 1540] et continuari^c per integros duos annos usque ad festum Penthecostes anni millesimi quingentesimi quadragesimi secundi [28 V 1542]. Exigetur autem et solvi ac exigi debebit eadem ipsa contributio ducillorum, secundum antiquam consuetudinem modo videlicet infrascripto:

Ut quilibet cerevisiam coquens venalem, ex quibuscunque braseis fuerit eadem ipsa cerevisia cocta, hoc est sive ipsa brasea sunt civium et dominorum, sive ex molendinis provenientia et emensurata, sive domi facta, a quolibet vase singillatim vel coctura ipsius cerevisiae, iuxta locorum consuetudinem ante hac observatam, exactionem ipsam ducillorum in manus infrascripti exactoris fideliter solvat, ita ut a maiori coctura alias *waru* plures grossi solvantur, et a minori pauciores iuxta vasorum numerum et quantitatem et exactoris constitutionem, quam, ubi opus est et quotiens expediens erit, nostra auctoritate faciet et constituet; notariosque et custodes, tam in civitatibus et oppidis, quam etiam in villis, iuxta arbitrium suum, exactor etiam ipse deputabit et iuramento corporali ad fidelitatem illos adstringet.

Ternarii vero, more vetusto circa quemlibet grossum solvendi, pro civitatum et oppidorum reparatione conserventur.

Tabernatores vero singuli cerevisiam coquentes a quolibet vase mensurae civilis per unum grossum, alias iuxta antiquam consuetudinem. Coctam vero a dominis tam spiritualibus quam saecularibus, ad propinandum recipientes, non secus, quam si advectitiam propinarent, ratione ipsius contributionis per sex grossos solvent.

Item a medio vase vini alias *polkophek* florenus unus cum quadrantibus triginta solvendus.

Item a *dreyling* sive Seremiensi vase vini, duo floreni cum sexaginta quadrantibus.

Item a minori vase vini, quae *fodri* vocantur, per tres florenos cum nonaginta quadrantibus.

Item a quolibet barili, malmatici, muscatellae et^d vini Italici, unus *hort* cum septem ternariis solvatur.

A barilli vero simplicis vini duo grossi solvantur cum duobus ternariis.

^a W MK2: Sigismundus, Dei gratia rex Poloniae etc.

^c continuari debet MK2. ^d vel MK2.

^{b-b} W MK2: zamiast tego tekstu pozostawiono okienko.

A cerevisia advectitia sive externa Swidnicensi^e, Glogowiensi, Thesznensi^f, Bernouiensi et alia quacunque, a quolibet eius vase, duo grossi solvantur.

Et quicumque non soluta prius exactione praefata cerevisiam, vinum, medonem, malmaticum et alium quemcunque potum ex praedictis vendere et propinare in fraudem reipublicae praesumpserit, totum illud in quo fraudem commisit seu committere voluit, irremissibiliter amittet, et ad poenam regalem solvendam, quotiens id fecerit, obligabitur. Capitaneusque loci, in tales omnes et singulos, fraudem huiusmodi committentes animadversionem debitam, veritate^g rei cognita, non habens respectum ad quempiam, irremissibiliter exequatur.

Ad quamquidem exactionem colligendam diligenter et fideliter exigendam in ipso palatinatu^h districtibusⁱ constituimus^j, vobisque omnibus et singulis quorum interest mandamus, quatinus praefato exactori sive ab eo substituto de ipsa exactione ducillorum respondeatis et responderi faciatis. Vos vero locorum capitanei, eos qui rebelles et negligentes erunt et quos ipse exactor deferet, per pignorationes solitas ad solutionem huiusmodi exactionis compellatis sub poenis nostris contra negligentes capitaneos in novis et antiquis statutis descriptis. Et pro gratia nostra non aliter facturi.

Datum Cracoviae in conventu generali feria quarta post dominicam Iudica proxima anno ^kDomini millesimo quingentesimo quadragesimo [17 III 1540], regni nostri anno trigesimo quarto^k. Ad mandatum Regiae Maiestatis proprium.

IV. PROROGATIO LIBERTATIS CIVIUM CRACOVIENSIVM AD FUTURUM CONVENTUM REGNI OCCASIONE DECRETI CONTRA PLEBISCITAS IN CONVENTU GENERALI EDITA

Sigismundus etc. Significamus etc. Quia cum famatus consulatus civitatis nostrae Cracoviensis ad nos detulisset ad eorum notitiam devenisse constitutionem ex decreto conventus generalis regni nostri editam esse^l, ut qui plebeus nobilem vulneraverit aut occiderit, non alia poena quam capitali puniretur vererique ne ea ipsa constitutio ipsos quoque afficeret qui et regia nostra totius regni sede in qua cum nostra curia ut plerumque confovemur et aliunde plerique externi homines ad nos concurrere solent. Unde facile est casus varios evenire illosque evitare nedum est difficile, sed fere impossibile rerum gerunt gubernacula et proinde supplicaverunt nobis multorum consiliariorum regni nostri illos promoventibus, ut huius regiae nostrae sedis et primae regni nostri civitatis, rationem benignam habere illosque ab eius constitutionis rigore eximere dignemur. Nos vero tametsi perpendamus cives nostros Cracovienses prae aliis civibus civitatum regni nostri singularibus praeceminere privilegiis quippe qui et praesentiam curiae nostrae nuntiorum externorum multorumque advenarum ad nostram curiam venientium perferunt quique in et consiliis publicis in conventibus regni generalibus locum obtinent non usque quaque aequandos esse aliis plebeis regni nostri quos illa constitutio afficit. Nihilominus tamen cupientes et illorum privilegia atque libertates, praerogativas et gratiam nostram illustrare illosque prae aliis plebeis singulari privilegio gaudere, eam rem maturiori deliberatione distulimus^a statuendam, prout differimus harum tenore litterarum ad proximum futurum generalem regni conventum, in quo nos cum consiliariis nostris id quod opportunum fuerit, hac reconstituemus. Interim autem et more veteri et privilegiis atque consuetudinibus illas gaudere volumus. Harum testimonio litterarum

^e Svidnicensi MK2. ^f Thessnensi MK2. ^g verita MK1. ^h W MK1 *pozostawiono okienko*; w MK2: palatinatu seu terra et.

ⁱ W MK1 *pozostawiono okienko*; W MK2: districtibus eius. ^j MK1 *dodaje*: N. exactorem. ^{k-k} quo supra MK2.

^a Tak w rękopisie MK2; odczyt niepewny.

^l Wcześniejsza tego rodzaju konstytucja uchwalona została na sejmie walnym krakowskim 1532 r., z terminem ważności trzyletnim (por. wyżej, nr XLI, pkt I; nadto VL, t. I, s. 502 oraz AT, t. XIV, nr 23, s. 45, art. 5).